

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Ezer évre . . . 8 ft — kr.
 Negyedévre . . . 2 ft — kr.
 Helyben az üzletben:
 Ezer évre . . . 8 ft — kr.
 Negyedévre . . . 2 ft — kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Ezer évre . . . 10 ft — kr.
 Negyedévre . . . 2 ft — kr.

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap, a hétfő, és a szombat napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Törökutca 3. sz.

A szerkesztőség kizárólag visszamárkát a nagy megőrzésre nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 2 k.

NAGYVÁRAD jan. 19.

Az általános vita vége.

Ma véget ér a költségvetés általános vitája. Különös vita volt. A máskor legbeszédesebb pártok, Apponyi és Ugron pártja hallgatónak állottak be. Bánffy mikor látta, hogy a passzivitás nem üres fenyegetés, hanem komoly való, saját embereit állította sorompóba. Ezekből hamar kifogyott a vállalkozási kedv. Megérkezett a felmentő tartalék csapat, Kossuth serege. Majd a néppárt is feliratkozott, hogy megismertesse programját s kifejtse álláspontját. Így húzták ki a vitát egy hétig.

Az még a legkisebb baj lenne, hogy kevesebb ideig tartott ezuttal az a nélkül is eredménytelen szócsatározás, mint az előző években. Ugy is sokba kerül az országnak az a Sándor-utcai palota. De máskor legalább meghányták-vetették a költségvetést, megrostálták annak adatait s az ország népének figyelmét felhívták arra, hogy ime lásd, hogyan gazdálkodik az általad keservesen fizetett adófil-lérekkel a kormány. Horánszkynek egy-egy költségvetési beszéde a nagy közönség előtt is felfedte a költségvetés titkait s való értékére szolgáltatta le a pénzügy-miniszternek milliókkal való nagyhangú dobálózásait. A most lefolyt vita alatt nélkülöztük a szakszerű beszédeket. Választási visszaélések és személyes torzsal-kodások képezték a vita anyagát.

És most megindul a részletes vita az úgynevezett »kisebb tárczák« tárgyalásával.

A »kisebb tárczák« a költségvetésnek

első füzetét képezik. Udvartartás, kabinet-iroda, országgyűlés, államadósságok, közösüges kiadások, állami számvéviszék, közigazgatási bíróság, nyugdíjak, miniszterelnökség, a felség körüli miniszterium és a horvát-miniszterium képezik ennek a kis füzetnek a tartalmát.

Máskor hevesebb viták voltak e tárgynál, mint az általános vitánál. Elég fontos dolgok is arra, hogy megvitassák kissé a törvényhozók, mielőtt megszavaznák azokat.

152 és fél millió frtnyi kiadás rejtőzik a »kisebb tárczák« szerény címe alatt, — tehát az összes állami kiadásoknak csaknem egy harmad része.

Azonkívül fontos állami érdekek és nemzeti jogok fűződnek a »kisebb tárczák«-hoz.

Mikor az udvartartás költségei feletti vita is napokig tartott. Távol áll tőlünk a vén kurucznak, néhai Csanády Sándor bátyánknak politikája, aki a felség civilistáját sem szavazta meg. De Bánffy miniszterelnök politikájában sem osztunk, hogy a külön magyar udvartartásnak sem szükségessége, sem lehetősége fenn nem forog. A millenniumi ünnepségek megmutatták, hogy bizony szükség lenne arra. És bármit beszéljen is a miniszterelnök, míg élni fog az emléke az Árpádok, Anjouk és Hunyadiak fényes udvarának, addig magyar szívből ki nem vész a vágy a külön magyar udvartartás után.

A közösügyi kiadásokat már letárgyalta a delegáció, most csak egyszerűen megszavazza azt a parlament. A küszö-

bön álló kiegyezési tárgyalások és a kvótá-emelés kapcsán érdekes megjegyezni, hogy e czímen 34.779,689 frtot fizetünk az idén. Ha a közös miniszterek nem is kérnének jövőre többet — ami elképzelhetetlen — akkor is felemelkedik ez az összeg jövőre legalább is 40 millióra.

Az állami adósságokat, vasuti kölcsönöket stb. nincs ezuttal terünk bővebben fejtegetni, — megteesszük máskor.

Most csak arra utalunk még, hogy a »kisebb tárczák« közül ezuttal legérdeke- sebbnek ígérkezik a felség személye körüli miniszterium költségvetése. Jósika báró — akár »családi« ügyei, akár Majláth gróf püspöksége miatt — úgy látszik, megvál-lik tárczájától. És Bánffy miniszterelnök talán azért ment Bécsbe s azért vette át Jósikától az ügyek vezetését, — mert ő akar helyt állani a vitában a Ház előtt ezért a tárczáért is. Addig még könnyen eltarthat Jósika báró influenzája, — Bánffytól pedig ez is kitellik.

Az erdélyi segédpüspökség.

Az oly sok huzavonán és viszontagságon keresztül ment erdélyi helyettes püspökség ügye, a tegnapi napon olyan stádiumba jutott, hogy egyelőre lekerül a napirendről.

Mint az »Alkotmány« írja ugyanis: **Majláth** Gusztáv gróf komáromi helyettes plebános tegnap Budapesten járt és Wlassics Gyula kultuszminiszter előtt kijelentette, hogy czimzetes püspökké történt kinevezését, valamint az erdélyi püspökség koadjutori állását nem fogadja el. Nem fogadja el pedig azért, mert nem akarták megadni neki — az utódlási jogot. Előzőleg pedig így volt szó a segéd-püspökségről.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

C s a u.

Írta: PIVÁR REZSŐ.

Nagyon kevesen tudják, hogy tulajdonképen miféle lény az a csau. Én is csak nemrégiben ismerkedtem meg vele. Nagyonbízott uniformisban jár s nem tud magyarul. Ha találkozik vele, azt mondja, hogy: csau.

Sohasem szerettem az osztrákokat. A negyvennyolczból nem engedek, a quótát sohasem szavaznám meg, de ajándékot sem fogadok el az osztrák sógortól. Mióta azonban egy vereshajú főhadnagy az ideálomnak merészel udvarolni s engem mindig a legcorfidensebbül csau-val köszönt, gyűlölöm őket.

Egy alkalommal épen Laurámhoz indultam, hogy gyönyörű szemeknek nézé ében pihenjem ki a nap fáradalmait s kit talállok nála — mint a hórihorgas, vereshajú főhadnagyot.

Mindjárt a szívembe szurt valami.

— Stieglitz főhadnagy — mutatja be Laurám sugárzó szemekkel.

Én persze nem tehettem egyebet, mint hogy igen örvendtem.

— Csau — a főhadnagy csak ennyit szólt s feszesen meghajtotta magát, mint egy tört nádszál.

— Tessék? . . . — kérdém fojtott düh-

vel s úgy megszorítottam felém nyújtott kezét, hogy a lábujjhegyére állt.

Nem értettem, mit akar mondani.

Laura ijedten nézett rám s a főhadnagy hosszabb és vékonyabb lett egy-pár centiméterrel. Pár pillanat múlva felemelkedett helyéről s Laurától bizalmasan bucsut véve, felém mély — quart meghajlással bókolva eltávozott.

Laura oly epedőn nézett utána, hogy ő még kívülről is beintegetett. Már épen kérdőre akartam őt vonni, midőn imádoztam rémült arczeccsal fordul felém.

— De mit csinált Bandi, az Istenért?!

Nem tudtam felelni az ámulattól.

— Hogy tudta olyan gorombán megsérteni?

— Nos, és?

Laura egészen tűzbe jött.

— Stieglitz főhadnagy az első gentleman a környéken, akinek keresik az ismeretségét. Nála nélkül nem történik semmi . . . Igazi ki-tüntetés, hogy bennünket meglátogatt és maga . . . — a többit elnyomta a zokogása.

Tyűh, teregettet! hiszen itt nagy baj van.

— S te még védelmére kelsz, mikor ő azt mondja nekem, hogy csau? . . . — kérdém kínos nyugtalansággal.

Ő csak tovább sirt s oly szemrehányóan nézett rám, hogy azt sem tudtam, sajnáljam vagy haragudjak rá.

— Én a kutyámnak szoktam azt mondani

— tört ki belőlem a düh.

Hosszu lépésekkel járkáltam fel s alá a

szobában, Laura pedig sirt, mint a nyári eső. Mintha a szívemből facsarták volna ki a könnyeit, úgy fájt nekem, mert tudtam, hogy nem értem hullanak.

— Talán bizony megkedvelted? — kérdém gunyosan hosszabb szünet után.

— Stieglitz nagyon kedves ember . . . — tagolá Laura a zokogástól szakadozott hangon. Meg voltam semmisülve. Eleget tudtam.

Másnap a főhadnaggyal megverekedtem. A szerencse nekem kedvezett s ellenfelem egy erős vágást kapott karjára s egy jelentéktelen sebet homlokára. Az egész város csak rólunk beszélt. Stieglitz főhadnagy, mint kitűnő vívó és lövő volt ismeretes. Mindenki azt hitte, hogy az én bőröm kerül vásárra. Annál nagyobb volt a dicsőségem, hogy sértetlen maradtam.

Örömtől dobogó szívvel siettem Laurámhoz. Azt hittem, hogy aggódik érettem s örülni fog, ha épen lát. De mekkora volt csalódásom.

— Maga kegyetlen . . . — e szavakkal fogadott s szeméből keserű szemrehányás lövelt ki.

Perczekig egy szót sem tudtam szólni a meglepetéstől.

— De édes Laurám, mi ez? Hát engem nem is féltettél?

— Maga megérdemelte volna, ha kikap . . . — felelte metszőn.

Felsőhajtottam a fájdalomtól.

— Laura, hát már nem szeretsz? — kérdém reszketeg hangon

A főrendiház tagjainak névsora.

A hivatalos lap tegnapi száma közli a főrendiház összes tagjainak névsorát, mult év december 18-iki állapot szerint. A névsorban van 17 főherceg, 31 katolikus, 9 gör. kel. egyháznagy; 9 ev. ref. és ág. ev. egyházi méltóságot viselő, 1 unitárius főgondnok, 13 országzászlós és koronaőr, a Curia elnöke, másodelnöke, a bpesti kir. Tábla elnöke, 3 horvát-szlavonországi kiküldött képviselő, örökös jogon: 1 uralkodói herceg, 6 herceg, 166 gróf, 53 báró; élethossziglan kinevezett tag 81. Báró Dániel Ernő keresk. miniszter, Werle Sándor a közigazg. bíróság elnöke és Ludvig, a közig. bíróság elnöke és gr. Stubenberg József még nincs a listába felvéve.

Mennyibe kerül az országgyűlés?

Az országgházban most folyik, azaz csak kellene folynia a vitának az idei költségvetés felől.

Nem érdektelen dolog tehát s nincs is minden maliczia hián ha a költségvetésnek és általában az országos ügyek kritikusaiknak budget-jét is szemügyre vesszük.

Nézzük csak mennyibe kerülnek az alkotmány védőkatona az országnak?

A főrendiház kiadási rovatában csak az irodai személyzet és a dologi kiadások szerepelnek s ez a folyó évben kitesz. 61,530 frtot.

Ezzel szemben a képviselőház idei budgetje ad 1.640,513 frtot.

A delegáció ez évi kiadása 33,000 frtot.

E háromtételresummálása után a következő összeg jön ki 1.775,043 frtot.

Ehhez járulnak még a képviselőház és a főrendiház nyugdíjai 21,057 frtnyi összegben.

Ez az összeg a tavalyihoz képest 21 ezer és egy néhány száz forint emelkedést mutat.

A képviselőház költségvetésével összefüggésbe hozható még az új országgház építésének rendes évi összege is, a mi újabb 850.000 frt.

Nem is számítva a miniszteri felfangnak ama nyilvánulásait, hogy a legutóbb lefolyt képviselő

selő választások alkalmából párttaktikai szempontok miatt egész sereg állami főhivatalnok hagyta oda állását, hogy képviselőnek fellépve egyes kötes kerületeket megmentsen. A Bedő, br. Fiáth, Talián stb. államtitkári és főispáni képviselőjelöltek hely és szerepcseréje bizony szép kis nyugdíjösszegbe került az országnak. S a főispánok superálása még a jelenben is folytatattatik. Bánffyval általa.

Ilyen methódus mellett aztán nem csoda, ha az alkotmány-számla kissé borsosnak is tűnik fel az ország adózó polgárai szemében, pláne ha a képviselő urak a költségvetés és a törvényjavaslatok szakszerű bírálata helyett személyeskedésekkel és klasszikusok czitálásával gyönyörködtek az országot s fecsérlik a drága időt haszontalanul.

Uj pártalakulás Ausztriában.

A Lajthántul most veti legmagasabb hűlámait a politikai élet, most kezdődik a választási hadjárat.

A jövő bizonytalan esélyei, bár az osztrák kormány korántsem dolgozik olyan törvénytelen apparátussal a leendő képviselőház összehozásán, mint nálunk a szabadság híres országában, megadják az impulzust arra, hogy az egymáshoz közelebb álló pártok fegyverbarátságot, vagy védszövetséget kössenek s a rokon elemek egymást támogassák.

Egy jelenség kezd ezen pártmozgalmak zavarából egyre határozottabban kibontakozni t. i. a keresztény-konzervatív párt eszméjének kifejeződése.

Gróf Hohenwart végleg visszavonult a politikai küzdterről, vele feloszlott személyes pártja s a Hohenwarth-klub is, ami eddig az akadálykövet képezte a kath. konzervatív pártnak egy centrum párttá váló tömörülésére, mint a hogy Németországban történt.

Ez volna a jövő osztrák választások egyik új pártja, meg a katolikus néppártot és a konzervatívokat egyesítené.

E párt számít azonban még a keresztény szociálistapárt csatlakozására, vagy ha ez nem volna lehetséges, hathatós támogatására.

Mint hogy pedig a kath. konzervatív párt

lenne hivatva arra, hogy az osztrák állam eszmét a Reichsráth-ban képviselje, programjának eme vonzerejének előreláthatólag jó nagy kontingensét fogja magához vonzani a választóknak és pedig annál inkább, mert a hivatalos körök sem rossz szemmel nézik tevékenységüket.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, január 19.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Lázár Árpád, Lehótzky Vilmos, Molnár Antal.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy, Perczel, Lukács, Erdély, Darányi.

Apróbb bejelentések után

Dókus Ernő a III. bíráló bizottság előadója bemutatja a Korniss Ferencz gr. mandátumát igazoló ítéletet, — Feszt Lajos pedig a Holló mandátumának igazolását.

Az egri mandátum.

Feszt Lajos előadó bejelenti a bizottság ítéletét Lukács László pénzügyminiszter mandátumára vonatkozólag. (A miniszter távozik a tereméből.)

Polónyi Géza: Mivel indítványt kíván az ítéletre nézve tenni, kéri az iratok felolvasását.

Elnök: Azt hiszi, a házszabályok értelmében jár el, ha az ítélet és indoklása felolvasását elrendeli.

Polónyi: Az iratok felolvasása által bebizonyítani akarja, hogy a bizottság nem a házszabályok értelmében járt el.

Feszt Lajos beterjeszti az iratoknak ama részét, mely a Polónyi által kifogásolt részekre vonatkozik.

Elnök elrendeli felolvasását.

Lehótzky Vilmos jegyző teljes egy óráig olvassa az iratokat.

Polónyi Géza szólásra jelentkezik.

Elnök: Mihez kíván szólni?

Polónyi: A házszabályokhoz és az ügy érdeméhez.

Elnök: Az ügy érdeméhez nem szólhat.

Polónyi: Nem akarok előre ítélni. Csak azt konstatalem, hogy a bizottság megelőző eljárása nem történt a házszabályok értelmében s ezt indokolom. Egy szava volna a pénzügy-

Hidegen nézett végig, de nem felelt semmit. Mintha hideg zuhanyt öntötte volna végig, úgy hatott rám a nézése. Támolyogva hagytam el a szobát. Laura hosszan utánam nézett, mintha megbánta volna, amit tett s úgy hallottam, hogy nevémen is szólított. De már késő volt. Örültem, siettem ki az utcára.

Másnap az utcán találkoztam Stieglitz főhadnaggyal. A sok fásli valóságos turbánt képezett a fején. Nem tudtam visszatartani, hogy el ne mosolyodjam a komikus látvány fölött. Hidegen köszöntöttem.

— Csau — viszonzá gőgösen.

Laurához ezúttal ritkábban jártam s úgy látszott, hogy a régi viszony egészen megszakadt közöttünk. Annál gyakoribb látogatója volt Stieglitz. Laura valóságos hősként fogadta s elragadtatással beszélt róla mindenütt.

— Ugy remegtem az életéért . . . — mondá neki rosszul palástolt zavarral, midőn először találkozott vele a párbaj után.

Stieglitz hódítóan mosolygott.

— Kegyedért a pokol szörnyeivel is megverekednék — felelé tüzzel a főhadnagy s elragadtatással emelte ajkaihoz Laura kezét.

Laura szemérmesen elpirul s a főhadnagy győzelemittasan pillantott rám.

Laura napról-napról hidegebb lett irántam s annál szívesebb a hőrhorgas Stieglitz iránt. Érzelmeket már nem is titkolták előttem. S nekem ezt végig kellett néznom . . .

A pajtásaim gúnyolódtak. Én a hirhéd nőhódító, ki hagyom magam ütni a uyeregéből. De hiába volt minden. Laura egészen beleboldult az uniformisba.

Szerencsére itt volt a vadász-saison. A vad szórakozásban kedvemre kitombolhattam magam.

Laura is szenvedélyes vadász és lovas volt. Pompásan ülte a lovat. A rókavadászatokról sohasem maradt el. Az idei vadászatra is megjelent. Kezes, de erőteljű duzzadó temetével s szilaj tűzben égő szemével olyan volt, mint egy amazon. Régi szerelmem újra fellángolt. Düh emésztett, mikor mellette megpillantottam a hosszú főhadnagyt. Nagyon ügyetlenül a nyeregben. Laura folyton evődött vele.

— De főhadnagy úr, húzza ki magát jobban — incselkedett vele pajkosan.

Stieglitzről nagy cseppekben csurgott az izzadság. Olyan aggodalmas arcot vágott, hogy Laura mosolyogni volt kénytelen.

A főhadnagy vörös volt a szégyentől és dühtől.

— Ne kapaszkodjék úgy a kantárszárbá — figyelmezteté Laura s elkezdett szivből kacagni.

A főhadnagy erőlködött, de hiába. Egyszerre megugrott a lova s fejét a szügyébe vágva elkezdett teljes iramban száguldan.

— Csak tartsa magát erősen. . . — kiáltott utánna Laura s jóízűen felkaczagott.

Laura és én utánna nyargaltunk. A főhadnagy már elvesztette sapkáját s megvadult lova örült gyorsan vágatott vele tova. Nagysokára elértek.

Oly neveltséges és szánalmas látvány volt a főhadnagy, hogy Laura és én önkénytelenül összenevettünk. Arcza halott halvány volt s alig bírt lélegzeni az ijedségtől.

— Csau, főhadnagy úr, csak nem történt valami baja? — kérdém jókedvűen.

A főhadnagy oly siralmasan nézett Laurára, hogy az gunyosan elmosolyodott.

— Azt hittem már, hogy a pokolba visz ez a sárkány s apperdiex — védekezék nyöszörgő hangon s mérgesen nézett izzadt lovára.

Laura csalódottan szemlélte a gyámoltalan alakot s egy megvető pillantást vetve rá gyorsan elügetett. Vissza sem nézett többé.

A főhadnagy nem mert újra felülni lovára s gyalog ment haza.

Mikor utól értem Laurát s észrevettem, hogy figyelem rajta a benyomást, erősen elpirult.

— Miért hagyta ott a főhadnagyt? — kérdém kötekedő hangon.

Laura rám vetette mély tűzü szeméit s ez a tekintet elfeledtetett velem mindent.

Milyen betegségben halt meg I. Napoleon?

Nemrégiben mult 75 esztendeje annak, hogy I. Napoleon meghalt. A német orvosok lapja most vesz csak tudomást utólag azokról a leírásokról, melyek Napoleon testi állapotát illetőleg az egyes szaklapokban időnkint megjelentek.

Andrews Edmond dr. volt az, a ki a nagy császár testi állapotára nézve az összes biztos s részben hivatalos adatokat és anyagot egybegyűjtötte. Orvosi körökből eredő jelentések Na-

miniszterhez; a ki mint ő, a munka, becsületesség és szorgalom embere — —

Elnök: Kérem, tessék a házszabályokhoz szólni.

Polónyi: Mindjárt rátérek.

Elnök: Még eddig egy szót se szólt ahhoz.

Polónyi: Hivatkozik gr. Széchenyi Pálnak kaposvári mandátumára s azt hiszi, hogy a Ház igazat ad neki, midőn beszédébe alanyi és egyéni motivumokat visz bele.

Elnök: Én a házszabályokhoz ragaszkodom.

Polónyi: Jó, tehát áttérek a tárgyra. Tehát tudjuk, hogy Komjáthy lemondott bíráló bizottsági tagságáról s még mielőtt póttöltött volna — mint a házszabályok megkívánják — meghozatott a mandátumot verifikáló ítélet. Csak a fölött lehet kérdés, hogy ez a pótlás csak a renitencia, vagy részt venni nem akarás, vagy a betegség esetére is vonatkozik-e? Az elnök ur kellő időben nem tartotta kötelességének Komjáthy betegségéről jelentést tenni, csakis az ítélet után tette meg jelentését, holott a kérvényezők kérelmeztek is a pótlás végett teendő jelentést. Indítványozza tehát, hogy az egész ítélet újabb eljárás végett a bizottságnak visszaadassék, mivel a bíráló bizottság a bírálat hozatalakor csonka volt.

Feszt Lajos: Minden bizottságnál, de különösen a bíráló bizottságnál az elnök főkötelessége arra ügyelni, hogy a bizottság határozatképes legyen. A házszabályok értelmében az ítélethez 5 tag szükséges. Mi pedig voltunk hatan. Ezt kéri tudomásul venni.

Szalay Károly szólásra jelentkezik.

Elnök: Mihez kíván szólni?

Szalay: A házszabályokhoz.

Elnök: Figyelmezteti a Házat, hogy az eddigi kivétel nélküli gyakorlat szerint az igazolandó mandátum sorsa végérvényesen a bizottság kezébe van letéve. Ha a Ház önön szabályait se respektálja, akkor felbomlik minden. (Helyeslés jobbról.)

Polónyi: Szavait megmagyarázza, hogy ő az esetre, ha az ítéletnél pl. csak 3 tag lett volna jelen, ami a házszabályokkal ellentézik, az esetre szólalt fel.

Szalay Károly: Nem helyesli Fesztnek fel-fogását, hanem igenis a Polónyiét s annak indítványát pártolja.

Bánffy Dezső báró, miniszterelnök: Szilágyinak eljárását helyesli, mely megfelel a házszabályoknak. Az nem áll, hogy feltétlenül szükséges a 7 tagnak jelenléte. Azt se helyesli s jogosnak el nem ismerheti, hogy itt szóvá lehessen tenni a bíráló bizottság ítéletét. A bi-

zottságok többször hoznak olyan ítéleteket, melyek egy vagy más oldalon nem tetszenek, de azokat kifogásolni itt nem szabad. Másrészt pl. Emmer Kornél mandátumánál szintén csak 6 tag volt jelen s nem jutott eszébe senkinek kifogásolni. Azt se ismeri el, hogy itt Polónyi indítványára lehessen szavazni. Itt egyszerűen csak tudomásul lehet venni a bizottság ítéletét. (Helyeslés jobbról.)

Horánszky Nándor szerint az a kérdés, hogy a tanácskozásnál és ítélezésénél megvolt-e a házszabályok által megkívánt kellék. Itt meg volt s így az ítélet korrekt.

Elnök: Fölteszi a kérdést, hogy tudomásul veszik-e a bizottság jelentését?

A többség tudomásul vette.

A költségvetés.

Papp Géza: Szemben a néppárt azon állításával, hogy a nemzetiségeknek meg kell adni a magukét, kéri, hogy hát hol és miben rövidülnek meg a nemzetiségek? A társadalom minden terén egyenlő joguk van. A községekben saját anyanyelvükön mondhatják el panaszait. Saját anyanyelvükön vannak iskoláik, az egyetemen saját nyelvű tanszékekkel bírnak stb. A néppárt programja megfelel a nemzetiségi igazgatók követelményeinek és tüzásainak. Csodálkozik, hogy a nemzeti párt erre nem felel, ezzel szemben a passzivitás már jóindulatu passzivitás. (Zaj a néppárton. Pusztit a Gézának!) A néppárt az ő programjával igazolja a tulzók követelését s elrontja a mérsékelteket.

Rátkay László: Nem szavazza meg a költségvetést, pártállásánál fogva (elnök csendet kér) és bizalmatlanságának a kormány három irányu működése keltett benne: a hadügy, kincstár és vasut. Nélküli a kormány működése mindazt, amit a nemzeti irány követel. Vonatközösbe hozza ezután az 1869-iki és 1897-iki költségvetést. Nyolcz és fél milliót szán a költségvetés a nyugdíjakra. Ma-holnap külön miniszteriumot lehet fölláttatni: a nyugdíjazások miniszteriumát. A nyugdíj-előirányzat felét teszi ki az az összeg, amit a földművelési czélokra fordítanak és két harmadát teszi, mint közoktatási.

Ezután a pénzügyminiszterhez szól s kimutatja, hogy az 1885-iki költségvetést összehasonlítván a mostanival, csakis a tőkekamattal adó az, mely leszálott.

A miniszter a költségvetésben 87,000 frt fölösleget mutat ki. De ő azt hiszi, hogy abban a nagy költségvetésben, melyet láthatatlan kezek csinálnak, a magyar nemzet nem dicse-

kedhetik erkölcsi fölséggel. (Helyeslés a szélsőbalon.) A magyar génusz komoran néz az ország sorsa elé, épen oly komoran, mint a magyar nemzet s a költővel együtt így kiálthatunk fel:

Rossz időket élünk,
Rossz csillagok járnak,
Isten óvja nagy csapástól
Jó magyar hazánkat!

A költségvetést nem fogadja el. (Élénk helyeslés a szélsőbalon.)

Öt perc szünet.

A szünet után Zichy János gróf nagyhatalásu beszédet mondott, a melyben polemizált Komlósy Ferenczel. Beszédében ügyesen leplezte a kormány taktikáját az ellenzéknek egymásra uszításában. A néppárti képviselők éljenzése mellett fejtegette a néppárt elveit, irányát, célját.

Holnap tartják meg a zárbeszédet.

Az általános szavazati jog.*

A parlament hű tükre, valódi képviselője csak akkor lehet a nemzetnek, ha az egész nemzet résztvehet a parlamenti tagok, a képviselők választásában.

A parlamentarizmus kezdetén magas cenzushoz kötötték a választói jogot, de csakhamar átlátta mindenki, hogy az ily alapokra fektetett parlament a népképviselő eszméjének csak kigúnyolása. S ezért a magas cenzust a választási törvények legelső revíziója alkalmával mindenütt leszállították. Klasszikus példa erre Anglia, mely nem fogadta ugyan még el a suffrage universel elvét, de legújabb 1867-ki és 1884-ki törvényeiben a cenzust oly annyira leszállította, hogy ezáltal a választók száma mintegy 5 millióval szaporodott a megelőző idők 7—8 százezer, cenzushoz kötött választójával szemben.

Ausztria is a választási törvény legújabb reformjában tetemesen fölemeli a cenzus leszállítása által a választók számát. Hazánkban is ugyszólván minden párt hangoztatta a cenzus leszállításának és a választói jog kiterjesztésének szükségességét. S ez egész természetes is. A parlament annál hűbben reprezentálja a nemzetet, minél nagyobb teljességben járul a nemzet szavazatával a parlament összeállításához.

Azonban a cenzus egyszerű leszállításával nem elégsznek meg az elméleti tudósok, főleg pedig nem elégsznek meg egyes politikai pártok. Ezek a cenzus teljes eltörlését, s a suffrage universel, az általános választói jog elvét hangoztatják, mint lényeges, elengedhetetlen feltételt az igazi népképviselőnek.

Sokan a keresztény tudósok között idegenkednek a suffrage universel elvének elfogadásától. Pedig ezen elv elfogadása még korántsem involválja az abszolút népszuverenitás elvének elfogadását, nem követeli tőlünk, hogy meghajoljunk azon elmélet előtt, mely minden jogot, minden legislatív működést a nép összeségéből származtat, amely elv határozottan ellenkezik a keresztény világnézettel. Lehet elfogadni a suffrage universel elvét anélkül, hogy a forradalmárok, szocialisták és sok modern jogtudós által hozzákapcsolt, de belőle szükségképen nem folyó következtetéseket s elméleteket helyeselnők.

Ha a parlamentet egyszerűen úgy tekintjük, mint a nép képviseletét: ezt tökéletesnek az általános választói jog nélkül nem képzelhetjük. A nép, a nemzet testéhez tartoznak azok a

* Dr. Mihályfi Ákosnak a »Katholikus Szemle« januári füzetében megjelent »parlamenti kérdések« című cikkéből.

poleon hogylétét illetőleg, mind abból az időből vannak keltezők, mikor még Napoleon fogoly volt Szent-Ilona szigetén; mert azalatt az egész idő alatt, amíg Napoleon a trónon ült, minden legkisebb dolog, a mi az ő egészségi állapotát illette, államtitkot képezett, házi orvosai szorgosan ügyeltek erre és meghaltak a nélkül, hogy jegyzeteket hagytak volna hátra magok után. A szent-ilonai tudósítások azon orvosoktól erednek, kiket az angol kormány rendelt volt Napoleon rendes orvosaiul.

Napoleon folyton-folyvást panaszkodott, hogy őt a sziget klímája megöli és Héran, a francia orvos is azt állította, hogy Napoleon életét a sziget forró égája megrövidítette. Mindazonáltal Napoleon lakása 2000 méternyi magasságban feküdt a tenger felett, a hol a hőmérsék sohasem emelkedett felül a 25 fokon és sohasem volt + 16 fok Celsius szerint; később, a bonczolásnál sem merült fel semmi bizonyíték és támpont arra nézve, hogy a sziget klímája Napoleonra ártalmas lett volna.

Testét számtalan sebhely takarta a csatákban kapott sebesülései folytán. A nagy császárnak szokása volt sebeit titokban tartani, bizonyára azon szándékban, hogy katonái sebezhetetlennek tartsák őt.

Volsely angol tábornagy arról értesít bennünket, hogy Napoleonon már az 1812-iki orosz hadjárat folyamán észlelhetők voltak a jelei bizonyos titkos betegségeknek, mely az ő szellemi erejébe is belekapott. Ha ugyanis Napoleon az ő nagy hadvezéri belátásával valamely csatatervet elkészített és az ellenségeit megtámadta, mihelyt a csata elke-

dődött és azután is annak egész folyamata alatt bizonyos lassu tunyaság és hanyagság vett erőt egész valóján. V a t e r l o v n á l például egy asztalt vitetett ki magának Napoleon a szabad mező közepére és fejét karjára hajtva maradt félíg szunnyadozó állapotban, mindaddig, míg a csataterőről távoznia nem kellett. Még azután is olyan nehézkes maradt, hogy úgy kellett őt a nyeregbe beleemelni.

Ennek a »mystikus betegségnek« az lehet a magyarázata, hogy Napoleont az ő szüntelen tartó tevékenysége, az állandó izgatottság, melyben volt és szabálytalan életmódja miatt gyakori ideg bántalmak kínozták.

Az a hír, hogy Napoleon nyavalyatörésben szenvedett volna, Szt. Ilonától vett tudósítások szerint téves. Ellenben igazolva van az a feltevés, hogy idült n e p h r i t é s - b e n (agyhártya gyuladásban) szenvedett.

Továbbá egész élete végig gyötörte őt bizonyos kiütéses b ő r i n g e r, melyet már Jozefin császárné is felemlített s mely időszakonként elővette Napoleont.

E betegséget — mint mondják — még Toulonban szerezte magának, midőn egy elesett tüzer közlegény puskavesszőjét használta, a ki b ő r g e n y b e n szenvedett. Napoleon halálának közvetlen okozója a g y o m o r r á k (carcino ventriculi) volt. Az erre való hajlandóságot még apjától örökölte. Maga a bonczolás tökéletlen volt, a nagy császár agyvelejét, veséjét, máját stb. egyáltalán meg sem vizsgálták.

—plex.

százezrek is, akik nem fizetnek annyi egyenes adót, amennyit a cenzuskövetel; s ha ők nem folyhatnak be a választásba, ha ők nem nyernek képviselést: az a parlament egész tökéletesen nem reprezentálja a nemzetet.

De különben is, már a régiek elve volt, aki fizet, annak legyen joga is; aki terheket visel, azt illesse meg a beleszólás a közügyekbe. Már pedig a vagyontalan, szegény munkások is fizet, ha nem egyenes, hát indirekt adókat; az is szolgál a katonaságnál, sőt rendszeresen többet és terheesebben, mint a vagyonos osztályok. Az osztó igazság is megköveteli tehát, hogy a szegény, vagyontalan osztálynak is legyen szava a képviselőválasztásnál, befolyása azok megválasztásánál, akik az adó, a közterhek, a katona-kötelezettség felett határoznak.

Ehhez hozzátehetjük azt is, hogy a korunkban oly rohamosan terjedő szocializmust csak elmérgesítik, éppen nem gyógyítják azon államférfiak, akik az általános szavazati jogot merően visszautasítják.

Európa legtöbb államában (Francia-, Olasz-, Görögország, Németbirodalom, Belgium) ma már az általános szavazati jog törvénykönyvbe iktatva, az állam alkotmányának egyik sarkalatos tételévé kepezi. Nevezetesen az a körülmény, hogy míg egyes országokban, mint pl. Franciaországban a nép-szuverenitás elve s a forradalom hangulata hozta létre a suffrage universel-t; más országokban, mint pl. a Németbirodalomban az általános szavazati jog törvénybe iktatása semmi összefüggésben nincs a nép-szuverenitás elvével; Belgiumban meg éppen katolikus minisztérium emelte törvényre az általános szavazati jogot. Ez a körülmény is igazolja fenti fejtegetésünket, mely szerint az általános szavazati jog elfogadása nem szükségképpen kapcsolódik kommunista és szocialista elméletekkel.

Azonban, míg az általános választói jogot a parlamentarizmus szempontjából elengedhetetlen, lényeges feltételnek tartjuk: annak kezdetleges, primitív alakját, amint jelenleg a legtöbb országban gyakorlatban van, abszurdumnak véljük. Más az, hogy legyen minden polgárnak polgári és így szavazati joga és ismét más, hogy legyen egyenlő joga. Az első megkívánja a parlamentarizmus természetét; a második a szocialisták és kommunisták elméletének a kifolyása s amely abszurdum maga ez az elmélet, épp oly abszurdum ennek minden folyománya s így abszurdum a suffrage universel általánosan elfogadott formája is.

Vagy nem abszurdum-e, hogy a proletárnak, kinek semmije sincs, ki semmit sem veszhet, kit semmi érdek nem köt földjéhez, ugyanazon befolyása legyen a közügyekre, mint a birtokosnak? hogy teljesen tudatlan analfabét ugyanannyi joggal bírjon, mint egy egyetemi tanár, egy jogtudós?

A suffrage universel ezen kezdetleges alakjában, mely mindenkinek egyenlő jogot biztosít, ellenkezik az emberi társadalom természetével, lényegével s épp ezért jóra nem vezethet soha.

Ezen visszasságnak a megszüntetésére két rendszert hoztak javaslatba a politikusok. Az egyik a többes szavazat (vote plural), a másik a minősített szavazat (vote spécialisé) rendszere. Mindkét rendszer azon alaphoz indul ki, hogy minden polgárt megilleti a választói jog de mindegyiket a társadalomban elfoglalt helyzete arányában. Az egyik rendszer ezen arány szerint egyeseknek több szavazatot, a másik egyes szavazatoknak több értéket biztosít.

A többes szavazat rendszerét Belgium fo-

gadta el 1894-ben a képviselést szabályozó konstitúciójában. Ez minden 25 éves belga állampolgárnak szavazati jogot biztosít. Azonban egy pót-szavazattal bír minden 35 éves családos vagy törvényes gyermekkel bíró özvegy ember, a ki legalább 5 frank ablak-ajtó adót fizet. Hasonlóképp egy pót-szavazattal bírnak mindazon 25 éves állampolgárok, a kiknek vagy 2 ezer frank értékű ingatlanuk van, vagy az állami adósságok könyvébe bejegyzett vagy takarékpénztárba helyezett tőkéjük után 100 frank kamatot élveznek. Az u. n. intelligenciának pedig 2 pót-szavazatot (összesen tehát hármat) biztosít a belga alkotmány. Ide tartoznak mindazok, a kik egyetemet vagy bármely magasabb tudományos intézetet végeztek, a kik olyan állami vagy bármely más hivatalban vagy állásban vannak vagy voltak, mely legalább is a középiskolai tanulmányok végzését feltételezi. Nevezetesen a belga alkotmányban, hogy a katonatisztek is részt vehetnek a választásokban, a kik az épp most említett elv alapján két pót-szavazattal bírnak. Az alkotmány 47-ik cikkelye szerint azonban senki három szavazatnál többet nem nyer.

E rendszerben egész más világításban tűnik fel a suffrage universel. Elismeri e rendszer, hogy minden polgárnak van joga a közügyekbe való szóláshoz, de másrészt tekintettel van e rendszer a társadalom természetére, alkotó elemeire (család, birtoklás, intelligencia) s azoknak a nekik megfelelő súlyt biztosítja.

A másik, a minősített szavazat rendszere, még eddig csak elméleti téren mozog; legújabbán Ollivier Emil hozta napirendre a Correspondent hasábjain. Szerinte a Franciaországban jelenleg divó suffrage universel minden komoly politikus által észlelt, visszas és a társadalom szervezetét megbontó hatásait legsikerebben a vote spécialisé alkalmazásával lehetne ellensúlyozni, vagy teljesen megszüntetni.

A választókat társadalmi állásuk szerint (munkások, birtokosok, iparosok, kereskedők, ügyvédek, tanárok stb.) kategóriákba kellene osztani s az egyes kategóriáknak nem a szavazók száma, hanem a kategóriáknak társadalmi súlya szerint képviselőket biztosítani. Például ha minden 20 ezer munkás választhat egy képviselőt minden ezer birtokos választhasson szintén egyet, minden száz orvos és így tovább. S Ollivier hozzáteszi, hogy az ily módon összeállított parlament nem állana csak jogászokból és újságírókból, hanem szakemberekből, a kik a társadalmat illető összes kérdésekkel szakszerűen tudnának foglalkozni.

Sőt a parlamenti tárgyalásokra vonatkozólag is azt javasolja, hogy az ily módon összeállított parlamentben a plénum az egyes törvényjavaslatokkal csak általánosságban foglalkozzék, — a részletes tárgyalás mindig csak a szakemberekből álló egyes bizottságok elé tartozzék.

De messze vinne tárgyunktól, ha Ollivier ezen javaslatával bővebben akarnánk foglalkozni. Csak azt jegyezzük meg, hogy mi is helyesnek tartjuk, ha minél több szakember jut a parlamentbe, de a tisztán szakemberekből összeállított parlament éppen nem felelne meg céljának.

* Gyakorlatban nagyon is kezdetleges alakban van alkalmazásban, egyes országokban pl. Ausztriában, ahol a nagy-birtokosok és kereskedelmi kamarák külön választói testületeket képeznek; vagy Angliában, ahol az egyetemek képeznek külön választói testületeket.

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Január 24. A nagyváradai kath. kör malinája.
Február 10. A »Szabadság« sajtópere.
17. Bittner Ferenc sajtópere Szügyi József ellen.

* **Tiszteletbeli dr. Király 6 Felsőge mege-** engedte, hogy a kolozsvári Ferencz József tudományegyetem L e ö v e y Sándor közigazgatási ítélő bírót, volt közoktatásügyi osztálytanácsost tiszteletbeli államtudományi doktorrá avathassa s részére a tiszteletbeli államtudományi doktori oklevelet kiadhassa.

* **Erzsébet főhercegnő és a polgárleány.** Fehértemplom németajku lakosai között nagy a divat, majdnem mániává vált a bélyeggyűjtés. Filka Borbála, az állami leányiskola ötödik osztályának egyik növendéke azt hitte, hogy a királyi családban is nagy passzióval üzik e sportot és 6108 darabból álló bélyeggyűjteményét arcképe mellékelésével elküldötte Erzsébet főhercegnőnek, az özv. trónörökösnek lányának karácsonyi ajándékkul. A főhercegnő az ajándékot köszönettel fogadta és a kislánynak viszonzásul 5 forintot és egy doboz czukorkát küldött.

* **Megsemmisített közgyűlési határozat.** R i m a n ó c z y K á l m á n jeles építészünk, a várostól nyert engedély alapján, a fürdő épületben levő vendéglője elé egy kioszkot építtetett, a mely egyúttal az emeleti kávéház-helyiség terraszául is szolgál. Ezért a területért évi bérösszeget fizet Nagyvárad város pénztárába. Rimanóczy Kálmán azonban a területet örök áron meg akarja venni s a városi közgyűlés meg is szavazta, hogy a 40-84 □ méter területet négyszögméterenként 15 frtjával, összesen 612 frt 60 krért átengedi a város. A közgyűlés ezen határozatát dr. Sonnenfeld Zsigmond törvényhatósági bizottsági tag megfellebbezte. A belügyminiszter határozata tegnap érkezett le a városhoz. A miniszter a közgyűlés határozatát feloldja s nem engedélyezi a köztér eladását és pedig azon okból, mert a törvény szerint közteret kivételesen csak akkor adhat el a város, hogy ha annak átadását városi érdek is kívánja. A jelen esetben pedig csupán a vevő magánérdeke kívánja a köztér átengedését. Nem tűnik ki továbbá, hogy a köztér eladása a város szabályozásának érdekét nem sérti-e?

* **A villammal foglalkozó ipar osztályozása.** A kereskedelemügyi m. kir. miniszter körrendeletet intézett Nagyvárad városához, a melyben a villamos vezetékek és berendezések készítésével foglalkozó szakipart rendezi. A villamos erő felhasználásának nagy elterjedése szükségessé tette az intézkedést, mivel a helytelen vezetés nem csak anyagi károkat okozhat, de életveszélyes is. Ezért a miniszter az erős villamosáram vezetékek építésével foglalkozó ipart a képesítéshez kötötte; míg a gyenge áram vezetékek (távirda, telefon, házi csengettyű) készítését az eddigi alapon hagyta. Az erős áramu vezetéket 100 Watt-tól számítja a miniszter. A rendeletnek visszaható ereje nincs.

* **Elveszték Boszniában.** Érdekes levelet kaptunk Hercegovinából Priboj-ból. Jelenleg ott a gyalog katonaságon kívül utászok is állomásoznak, mert az utak rendbehozása óriási dolgot ad. Általában a sok esőzés anynyira megduzzasztotta a vizeket, hogy az áradás helyen-helyen egészen elseperte az utat, máshelyen pedig összerongálta. A Lim folyó is erősen meg volt áradva s öt szegény katona lelte benne halálát. Egy törököt szállítottak át a drót köteles komp-on. Mikor vissza akartak jönni, az áradat elszakította a drót kötelet s elsodorta a kompot. Az öt szegény baka a vízbe fulladt. Keresték őket, de nem találták meg a holttesteket.

* **Halálozás.** Retezár János élesdi postamestert és családját súlyos csapás érte, neje született Nagy Veron, élte legszebb idejében tegnap éjjel elhunyt. Temetése holnap csütörtökön délelőtt lesz Élesden. A család által kiadott gyászjelentés így hangzik: Retezár János a maga egy gyermekei: Laczika és Klárka; valamint az elhunyt szülői: Nagy Lajos és neje Besnyő Veronika egy fiok Nagy Károly mint testvér, Nagy Zsigmond mint nagybátya, Nagy Julianna Mütter Ferenczné nagynénje, férjével és gyermekeivel; Besnyő Gábor nagybátya gyermekeivel; Retezár Izsák sógora, Retezár Katinka férjezett Bagossy Béláné sógornő, férjével és gyermekeivel; Retezár Kristóf sógor, gyermekei és unokáival egy számos más rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a legjobb nő, anya, gyermek, testvér, sógornő és kedves rokonnak Retezár Jánosné szül. Nagy Veronnak élesdi postamesternének folyó év január hó 19-én éjjel fél 2 órakor élte 37., boldog házassága 6-ik évében két heti súlyos szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult drága halott hült tetemei folyó hó 21-én d. e. 9 órakor fog Élesden Kossuth-terti halottas háznál ev. ref. egyház szertartása szerinti ima után az élesdi sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztesség tételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Élesden, 1897. január hó 19-én. Béke lengjen drága porai felett!

Uj kath. kör. A munkási kath. kör alapszabályait a belügyminiszter jóváhagyta.

* **Egy új világnyelv a láthatáron.** A 19. század a találmányok százada, nincs tehát semmi csodálatos abban, ha a feltalálási hajlam a nyelvészet terére is átsap és keresi ezt a közös nyelvet, melyen az egész földgömb lakói egymást megértenék. Rövidebb, hosszabb időközökben mindig felmerül egy-egy új világnyelv elsajátítására vonatkozó módszer. Ezek között legtöbb sikert tudott eddig felmutatni Schleyer Márton lelkésznek világnyelve, az úgynevezett volapük. Épen most jelent meg egy angol filológusnak, Mahaffy tanárnak hasonló munkája, melyben az új világnyelv alapvonatai foglaltatnak. Mahaffy az angol nyelvet vette az új rendszer alapjául, melynek legfőbb előnye a végtelenül egyszerű **grammatika**.

* **Az új szabály áldozata.** Az osztrák államvasutakon behozott ama új szokásnak, a mely megszüntette a vonatok elindulása előtt a csengetést, van már áldozata is egy Szkomyszkij nevű sztaniszlavi lordár személyében. A Lemberg felé induló utasok kiszolgálása közben elkapta őt minap a Huszatinból érkező vonat és alaktalan tömeggé gyúrta össze.

* **Elhunyt ifju.** Egy élte tavaszán levő szorgalmas, tehetséges fiatalember: ifj. B á s s János kereskedelmi iskolai tanuló haláláról értesülünk. Az elhunyt ifju kiváló szorgalmas volt s most már az utolsó éve volt hátra, hogy tanulmányait befejezve, célját elérhesse. A gyászjelentés a következő: Id. Báss János és neje Papp Anna és gyermekeik: Vilma, György, Etelka, Peppi, valamint özv. Papp Jánosné nagyanya s számos rokonság nevében tudatják szeretett gyermekük, testvérük, illetve unokája ifj. Báss János felső kereskedelmi iskola III. oszt. tanulónak, életének 17-ik évében folyó hó 18-án d. u. 1/4 órakor hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogultnak földi maradványai folyó hó 20-án d. u. 2 órakor fognak a váraljai községi iskolaháznál a g. kel. anyaszentegyház szertartása szerint beszenteltetni s az olaszii sírkertben örök nyugalomra tétetni. Mely végtisztességtételre rokonai, iskolatársai és barátai tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1897. január hó 19-én. Az örök világosság fényeskedjék neki!

* **Nincs balatoni fogas.** A Balaton taván az idei enyhe időjárás miatt sehogy sem akar a jégpánczél annyira megszilárdulni, hogy halászni lehessen. A fő legnagyobb kincsét, a fogast ugyanis deczembertől februárig a jégbe vágott léken keresztül szokták kihalászni, az idén azonban még most sem kezdhették meg a halászatot.

* **A halál fotográfiája.** Bécsből különös és rendkívül érdekes fölfedezés híre érkezik, mely, ha valóban bizonyul, a Röntgen-féle su-

garak újabb diadala lesz a tudományos világban. A bécsi tudományos akadémiához minap egy német tudós levelet küldött, melyben azt állítja, hogy a Röntgen-féle sugarakkal folytatott kísérletezés közben sikerült neki egy új fajta sugárt fölfedezni, melylyel föltétlen bizonyossággal meg lehet állapítani a halált. Az új sugarak fölfedezője egy poroszországi tanár, Friedrich a poroszországi Elbingben él. Levelében, melyet az akadémiához írt, azt mondja, hogy az általa fölfedezett sugarak fekete színűek s olyan élesek, hogy ha valamely testre bocsátják őket, egy szempillantás alatt áthatolnak rajta. Légüres csőből sugároznak ki, hasonlólag a katód-sugarakhoz. Élet és halál közt oly módontesznek különböztetést, hogy a fényre érzékeny lemezen más képet idéznek, elő, ha holttesten hatottak át előbb s mást, ha élön. Friedrich tanár ezért kritikuss sugaraknak nevezi őket. Legkönyebb a kísérlet — mondja a tanár — a kéz fotográfiájánál. Ha a lemezen a kéznek olyan képe látszik, mint a minőt a Röntgen-sugarak idéznek elő, az ismeretes csont kéz, akkor az az ember él. Ha pedig a csontkéz fotográfiáján nem látszik a csontváz egészen jellemző, tiszta képben, ismerős formájában, ez kétségtelenül azt bizonyítja, hogy az illető halott. Ez a fölfedezést ugyan még nem lehet minden kétkedés nélkül fogadni, mert a tudományos szaktekintélyek még nem nyilatkoztak róla. De a tanár maga azt állítja, hogy rendkívül pontosan véghez vitt kísérletek egybehangzó eredményből vonta le a következtetést.

* **Apróságok Vajda Jánosról.** Az alig elföldelt nagy magyar költő különöz természetéről sok érdekes apróságot jegyeznek fel most halála után. Vajda Jánost a mindennapi élet kicsiségei is pesszimistának és különcnek mutatták.

Egyszer képviselő akart lenni. Megszólította egyik íróársát, a ki már benn volt a Házban:

— Ismertess meg az utakkal és módokkal, melyek révén képviselő lehetnék.

— Először is keress egy olyan kerületet, melyben kilátásod lehet arra, hogy megválaszszanak. Van-e ilyen kerületed?

— Volna — felelt Vajda.

— Melyik?

— A vááli.

— És miféle nexusban vagy az odaváló választókkal?

— Tudod. A vááli erdőben czimű versem az egész országban nagyon tetszett... gondolom, ez elég népszerűvé tehetett a vááli kerületben.

Ez nem elég... Van-e pénzed?

Vajda elszontyolodott.

— Pénzem, — mondta — nincs... azaz megállj csak... talán lehetne... kérek Miklóstól. (Nagy Miklós, a »Vasárnapi Ujság« szerkesztője.)

— Aztán mennyit kapnál Miklóstól?

— Ha nagyon megszorítanám... talán kivasalhatnék belőle vagy száz forintot.

... Persze, hogy nem lehetett képviselő, mire bosszúból ilyen névjegyet nyomtatott: Vajda János nem képviselő.

Egyszer a népszínház előtt valaki tüzet kért tőle. Vajda így mordult rá:

— Uram, ötszázhatvanezer ember lakik Budapesten, miért kér ön épen tőlem tüzet? És nem adott.

Nagy étű ember volt, de vajmi ritkán evett oly sorrendben, mint más emberfia. Rendesen úgy állította össze a menüt: 1. főzelék, 2. fekete kávé, 3. leves, 4. tészta.

Ismerték erről a szokásáról mindenütt, de különösen a »Kis pipá«-ban, a hova ha belépett, már ilyen sorrendben hozták az ételeket.

Nevezetes volt arról is, hogy mikor étkezett, egyedül szeretett egy asztalnál ülni. S ha megtörtént, hogy más is odaült ahhoz az asztalhoz, szó nélkül fölkelt, vette czók-mókját, a tányérját s a poharát s átköltözött egy másik asztalhoz, a melynél nem ült senki. Ha pedig ilyen asztal nem volt, azonnal fizetett és távozott.

* **A czár ördöge.** Az orosz külügyminisztériumban beállott személyváltozások ismét felszínre vetnek egy nevet, melynek egyik vise-

lője e század elején nagy szerepet játszott az orosz czári udvarban és egy anekdotának is hőse lett. Hehn Viktor író ugyanis I. Miklós czár képét rajzolván az ő naplójában a következőket beszéli el a kurlandi származású gróf Lammsdorffról, I. Miklós czár nevelőjéről, ki nek egyik sarjadékát épen tegnap nevezte ki II. Miklós czár a külügyminiszter helyettesévé. I. Miklós czár már régen császár volt, mikor gr. Lammsdorff meghalt. Az illem úgy kívánta, hogy a temetésen, a gyászmenetben a czár is részt vegyen. Ő tehát megízente az Anna-templomba, honnan a menet megindult, hogy a halotti beszéd után oda fog érkezni és a közönséghez csatlakozik. A czár egy kissé korán érkezett, mire a pap a beszédet a közepén megszakította s a tömeg megindult; a czár azonban csak a Nevskij-ut elejéig tartott együtt a tömeggel s onnan a Mihailov palotához lovagolt egy kis theára. »Csakhogy már egyszer a föld alá dugták ezt az ördögöt!« fakadt ki itt a czár, miközben pipára gyújtott. Minthogy pedig a körülötte állók találya érezték magukat és fejüket lesütötték, egyikükhöz fordulva így szólott: »Te csudálkozol azon ugy-e, hogy én ezen ördög halálának örvendek? Nem tudod azt, hogy ő engem 13 éves koromban egy lovagló ostorral megvert.« Az eset pedig, melyre itt a czár czélozott és melyet sohasem bocsátott meg Lammsdorffnak, a következő: Lammsdorff egy izhen császári növendékeivel, Mihályval és Miklóssal sétalovaglásra indult, utközben a két felséges ifju összeveszett egymással, s midőn aztán hazaérve a lóról le szállottak, Miklós nyakoncsipve öcsését ostorával keményen elpáholta őt. A nagy lármára gr. Lammsdorff is odament és szemére hányta a nagyhercegnék csunya viseletét. Minthogy azonban ez daczosan felelt neki vissza és tovább folytatta az üllegetést, Lammsdorff gróf kikapta kezéből az ostort és a gazdájával is megkóstoltatta. Ez volt az eset, a mire a czár a temetés napján czélozott s melyet egykori nevelőjének még halála után sem tudott sohasem megbocsájtani.

* **Alkalmi kérdések és feleletek.** A.: Vajjon miért csináltattott Bánffy oly alacsony színvonalon álló, lapos trónbeszédet, a melyen még a Pester Lloyd is megbotránkozott?

B.: Hogy lássa a nép, hogy nem csak ő nem tud beszélni, de a király se.

A.: Miért buktatta ki Bánffy az új országházból erőnek erejével Ugront, Beöthy és a többit?

B.: Mert neki a kiegyezésnél olyanokra lesz szüksége, a kik azt sem tudják kiszámítani, mennyi kétszer kettő.

* **Kedélyes karmester.** A namuri színházban történt a minap a következő kedélyes kis eset. A tenorista a kellő pózban belépett a színpadra, de nem kezdett bele a nótájába a kellő pillanatban. A színház kedélyes karmestere erre nagy idegesen lecsapta a karmestéri pálcáját és maga kezdett el énekelni a színész helyett. Erre aztán a tenoristában is fölébredt a virtus és leugorva a zenekarba, felkapta az ezüstös végű kis fekete pálcát és a közönség kitörő hahotájának közepette dirigálni kezdett vele. A bájos jelenetet a rendező volt kénytelen megzavarni, aki még az nap tetemes bírságot szabott az ideges dirigensre, meg a szellemeskedő tenoristára.

* **Halál a szószéken.** A Steyr-folyó melletti Aschach városkában történt, — mint táviratban jelentik — hogy Reinpöck Pál lelkész tegnap a szószéken szélhűdés érte. A prédikáló pap szava hirtelen elakadt, lerogyott és kevéssel rá meghalt, anélkül, hogy csak egy percze is ismét magához tért volna.

* **Az aradi öngyilkosság.** Balla Kálmán betegsége ma — mint nekünk Aradról telefonálják, rosszabbra fordult. Lőtt sebébe az orvosok gummi-csővel illesztettek be a kiváló nedvesség elvezetésére s Balla ezt a csövet a sebben megmozgatta. Ez a tette az életébe kerülhet; ma már sebláza van s az esti órákban állapota annyira rosszabbodott, hogy kezelő orvosai katasztrófától tartanak.

* **A merénylő elszállítása.** H a r a b á s Pétert, a nagyvárad rendőrség által kézrekerített jómadarat, ki Debreczenben Moskovits Béla rendőrgyőnkre rálőtt, a nagyvárad

ügyesség börtönéből tegnapelőtt átkísérték a debreczeni ügyességhöz, hol legközelebb gyilkosság kísérlete miatt ítéletet fognak felette mondani.

*** Szerelm és copf.** Szerelm és copf egymástól távol álló, sem rokonnak, sem egymáshoz tartozónak nem mondható két fogalom. A Szerelmében van ugyan copf, legalább a modern ultranaturalisták szerint, akik tudniillik a szabad szerelem jogosultságát vitatva, annak az elfojtását panaszzalják — hanem nem ezen a révén kerül itt egymás mellé a szerelem és a copf. Van Olaszországban egy hely, amelynek különösen szépek a leányai. Csillagszeműek, mosolygó ajkuk, rózsás arcuk és östermetűek. Hajuk pedig akkora, mint egy sátor és színét vagy az éjszaka sötétjétől vagy az arany fénytől lopta. De amilyen szépek, olyan kaczerák is és bár nem ismerik a »Tetemre hívást«, mégis úgy játszanak a legénnyel, mint a macska szokott az egérrel. A legények szövetkezetet alakítottak és kimondták, hogy annak a leánynak, aki megcsal, hűtlenül elhagy egy legényt, nem ugyan a feje, hanem fejéről — a haja vétesse. Régen történt ez már, van száz éve is és azóta csodálatos módon megjavultak a lányok erkölcsi a kis olasz faluban; valamennyi feltette a haját. Száz év óta nem akadt, akin végrehajthatók volna az a szörnyű fogadkozást, amelyet már-már el is feledtek azalatt. De a múlt héten, ah, mit történt a múlt héten? Jegyben járt a falu legszebb leánya, legderakabb legénye. Csupa szerelem volt mindakettő, sőt, olthatatlanul szomjas szerelem. És mégis, amikor egy este a leány ablakához lopózott a legény, nem találta azt nyitva, mint máskor estelenként. Megcsóválta a fejét és aztán belesett, mivelhogy függönyvel nem volt eltakarva. És látta, hogy... szóval látta, hogy amire száz év óta nem volt eset a faluban, megcsalta, hűtlenül ott hagyta kedvesét egy leány. Az olasz legények, akik, — amilyen szerelmesek, éppen olyan szerelemfélék. — nem beszélnek sokat, amikor tenni kell. Ő is hát berontott a szobába, megragadta a hűtelent, leteperle, egy ollót kerített valahonnan és lenyírálta a fejéről a vastag hajfonatokat. Hiába volt a leány minden rimánkodása, könyörgése, nem kegyelmezett neki. Amikor aztán a nagy sikoltásra odagyűltek a szomszédok is, megugrott, de magával vitte azt az illatos emléket. A leány szülei nem respektálva a száz év előtti hozott határozatát a falu legényeinek, följelentették őt a csendőrségnél és a karabimierik már napok óta hajszolják a hajrabló legényt. Meg is találták a haját, amelyet aztán elvittek a leánynak, aki sirva borult rá, elvesztett nagy kincsére. És a kis faluban azóta minden este újra hűséget esküsznek a menyasszonyok vőlegényeinek, mivelhogy féltik hajukat, mely akkora, mint egy sátor és színét az éjszaka sötétjétől vagy az arany fénytől lopta...

*** Talált óra.** Tegnap a fő-utczán egy csinos nő ezüst órát találtak. A becsületes megtaláló fölvitte a rendőrségi hivatalba, hol tulajdonosa kellő igazolás mellett átvetheti.

TANÜGY.

Meghívás. A nagyvárad községi iskolaszék tagjait a f. évi január 21-ik (csütörtök) napján d. u. 4 órakor a városház tanácstermében tartandó iskolaszéki ülésre tisztelettel meghívom.

Nagyvárad 1897. január hó 19-én.

Dr. Sipos Árpád,
iskolaszéki elnök.

MULATSÁG.

Jogász kolon-bál. A nagyvárad jogászfisúsg által rendezett kolonok befejezésénél 27-én fényes bál lesz tartva a »Zöldfa« disztérmben. A rendező-bizottság már megalakult s e héten szét fogják küldeni a meghívókat e minden tekintetben fényesnek ígérkező bálra.

A zenekedvelők estélye. Kötő mulatságra van ma kilátása a táncot és zenét szerető közönségnek. A nagyvárad zenekedvelők tartják meg zeneestélyüket az egyet kebelében

alakult dalárda közreműködésével. **Beleznay** Antal vezetése alatt fogják előadni a betanult dalok legjavát. A változatos és gazdag tartalmu műsor után régi szokás szerint, táncz fejezi be az estélyt. A mulatság este 8 órakor kezdődik a míg a dalárda énekelni fog, addig a teremben felterítés lesz. Hogy a közönségnek e dalárda élvezetes szórakozást fog nyújtani, arra elég garancia a **Beleznay** Antal neve, kinek avatott mesteri keze e dalárdát létre hozta és virágzóvá fejlesztette.

Iparosbál Komádiban. A komádi ipar-terület pompásan sikerült tánczestélyt rendezett vasárnap. Pezsgő jókedv, fesztelen kedélyesség kora reggelig összetartotta a mulató társaságot. Jelen voltak: Bérczi Imréné, Balogh Gáborné, Tóth Istvánné, Nagy Jánosné, Szalai Bálintné, Kruccsó Balászné, Balogh Róza, Varga Erzsike, Tasnádi Zsófia, Kacsora Juliska, Szalai Erzsike, Kiss Eszti, Brandt Zsuzsika, Földi Lidia stb. A négyeseket 30 pár tánczolta, Jánossy Károly ügyes rendezése és Mohácsi Ádám bandájának jó zenéje mellett.

Farsangi naptár.

- Január 20. Zene-estély a »Zöldfa« nagytermében.
22. Benő Bálint tilinkó hangversenye a »Sasban.«
23. A tisztikar zeneestélye a Kereskedelmi Csarnokban.
24. A várad-velencei reformátusok bálja a Zöldfában.
27. Jogász Colon-bál a Zöldfában.
30. Tiszti estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében.
31. A 48-as Népkör bálja a Zöldfában.
Február 2. A román ifjak hangversenye és tánczestélye a Sasban.
6. A Réti Népkör bálja a Zöldfában.
27. Tiszti estély a Kereskedelmi Csarnok helyiségében.

Igazságszolgáltatás.

Horváth Ödön bűnügye. A nagyvárad híres órák, ki mellékfoglalkozásként színházi meczenásságra vállalkozott, tegnap a kir. törvényszék előtt a vádlottak padján ült. Elegánsul volt felöltözve s valóságos szónoki beszédet tartott a saját védelmére, melyben egy helyi lapnak tulajdonította bukását. Számosan jelentek meg a hitelezői közül is, kik mind megbüntetését kérték, mert a sok értékes órát potom árért elosztogatta, de hitelezőinek sohasem fizetett. Sugár Berta, akkor még menyasszonya, szintén az ilyen hitelbe vett 200 frtos órát kapott tőle nászajándékba. A törvényszék tegnap tartott ülése alkalmával család bukásában mondta ki bűnösnek s ezért két hónapi fegyházra ítéltetett. Horváth az ítélet ellen felebbezett.

Váltóhamisító fődműves. Balogh János a nyáron egy váltót nyújtott be a »Sárre-i takarékpénztár«-hoz leszámítolás végett, melyen kibocsátóként jómódu testvére szerepelt. Azonban rájöttek, hogy a váltó hamis s az ügy a törvényszék elé került. Korn Lajos kir. ügyész váltóhamisítás büntetével vádolta. A törvényszék, rövid tanácskozás után Baloghot bűnösnek mondta ki és ezért 8 havi börtönre ítélte.

A tamási zendülés utolsó felvonása. Tegnap játszódtott le a nagyvárad kir. törvényszék előtt a nagy szenzációt keltett tamási zendülés utolsó jelenete, melyen vádlottakként Hefner Lajos és Selepár András szerepeltek. A kir. ügyész a már elítéltek bűnrészesének tartja mindkettőt s vádolja hatóság elleni erőszak és szándékos emberölés büntetével. A törvényszék, mely Millye Gyula elnöke alatt Fassie és Moré bírálóból állott, rövid tanácskozás után hatóság elleni erőszak büntetésben bűnösöknek találta a vádlottakat s ezért őket 6—6 havi börtönre ítélte, melyből 4—4

hónap a vizsgálati fogság által kitöltöttnek vétetett. A szándékos emberölés vádja alól mindkettőt felmentette. Ügyész és vádlottak az ítéletbe belenyugodtak.

UJ VASUTI MENETREND.

Érvényes 1896. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴⁵ regg., 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ³³ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹¹ éjjel, személyvonat 7 ³² reggel, 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ¹⁸ éjjel, vegyes- vonat 1 ³² d. u., sze- mélyv. 3 ³⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvo- nat 2 ³⁰ éjjel, 8 ³⁸ reggel, személyvonat 10 ⁴⁴ éjjel, 11 ²⁷ d. e. vegyesvonat 8 reggel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ³⁰ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., sze- mélyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskóh* felé ve- gyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴⁸ d. u.	Vaskóh-Belényes* felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ¹⁵ este.
Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 6 ¹⁰ r., 4 ³⁰ d. u.	Érmihályfalva felé ve- gyesvonat 8 ⁴⁰ r., 9 ¹⁴ este.
Ösi-Kót-Gyoma felé sze- mélyvonat 7 r., vegyes- vonat 1 ³² d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felé ve- gyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

* Ezen vonatokkal lehet a Félix-fürdőbe és vissza közlekedni.

REGENY-CSARNOK.

Jón, rosszon túl.

(Uri morál.)

12

HERBERT M. után Dr. MARGITAI.

— Maradjon egy kissé nálunk! — kéri Weber kisasszony Andyt. — Ugyis olyan magányosan sétálgatott, kedves rokonai tudom, hogy nagy dologban izzadnak.

Andy mélyen meghajtva köszöni a meghívást feljő a terasse-ra; néhány perc múlva ott ülnek mind egy-egy csésze kávé mellett a legkedvesebb és elevenebb társalgásba merülve. Egyszer csak Andy kissé kóbor tekintete a nyitott ajtón keresztül a nappali szobába téved.

— Ah ez valóban eredeti! Nagysád bizonyára sok podgyással utazott, hogy minden kedves holmiját magával hozta.

— No csak néhány képet, szobrocskát, no meg zongorámat, szól Weber kisasszony nevetve, — mi október végéig itt maradunk s olyan kellemetlen, ha az embernek semmije sincs otthonából. Csupa utazási emlékek, másolatai azon műremekeknek, melyek legjobban megragadták lelkemet s bizonyos tekintetben... — mosolyogva teszi hozzá — szellemi tulajdonommá váltak.

— Szabad megtekintnem, — szól Andy bemenve a terembe, hová Johanna is követte őt s öreg urasan hátrátéve kezét, ami köztudomás szerint legalkalmasabb állás műtárgyak megtekintéséhez.

Andy az első pillanatra észreveszi, hogy az ő izlése mégis nagyon távol jár Johannától. Az ő gyűjteményének legfőbb darabjai egy Medici-Venus szobrocska s Ticián híres Venusának másolata az Uffizi palotában lévő eredeti után. Azokat a műveket, ellenben amelyeket Weber kisasszony összegyűjtött, műtörténelmi szempontból méltatja ugyan Andy, de eszébe se jutna másolataikat megszerezni. No de ez utóbbi dicséretére legyen mondva Andy-nak, mert való Johanna kisasszony gyűjteménye. Csak is modern képtárrendezőkben van annyi barbárság, hogy szentet és profánt, tisztát és tisztátalant összekeverjenek. Andy szeme a milánói Brera-ból való emberfölkötti szépségű Leonardo de Vinczi féle Krisztusfőn akad meg amelyet pompás másolatban szemlélhet. Botticello két zenélő angyala s Fra Angelico Mária megkoronázása San Marcóból Velenczében szintén teljes elismerését szerencsések megnyerhetni. Az izlés művelt, ha Andy szerint egy kissé bizarr is.

— No ezek a középkori dolgok mégis nagyon távol állanak tőlünk, — szólal meg Andy, hogy mondjon valamit.

Weber kisa szony elmosolyodik. — Pedig azt hiszem közelebb kellene állaniok hozzánk, mint az antik művészet.

Andy ezalatt a zongorához lépett, melyen zeneművek partitúrái s dalszövegek heverték.

— Ah, zongorázik is?

— Még pedig szenvedélyesen, — szólott közbe Müllerné. Johanna mindent vagy alaposan úz, vagy nem is fog hozzá.

Andy egy dalért könyörög.

— Itt van egy bizalmas barátom néhány sikerült kompozíciója — mondá Weber kisa szony — azt hiszem, görög szöveggel. Szeretnék már egyszer elfogulatlan véleményt hallani róluk. Vagy úgy, még szobámban vannak. Bocsánat, kérek egy pillanatnyi türelmet.

Johanna távoztával Andy némi féltékenységgel Müllernéhez fordul:

Ki az a jó barát, aki iránt Weber kisa szony annyira érdeklődik?

— Ez egy nagyon szerencsétlen teremtes. Pups és vak. A társaságban egyáltalán nem jelenhetik meg. Johanna ilyenekkel barátkozik. Ugy-e csudálatos teremtes?

Johanna visszatér s leül kedves zongorája mellé. A macedonai dal komoly kesergő hangon van írva s a zeneszerző a dallamba egész lelkét beleöntötte. Johanna mély és gazdag alt-hangja van, melyet pompásan tud használni ének közben.

„Wenn die Schwalben müde werden,
Auf dem Meer, dem Land noch fern,
Lassen sie vom Storch sich tragen
Und der Storch der trägt sie gern.
Nur der Mensch hat kein Erbarmen.
Wenn ein Schwacher vor ihm fiel,
Tritt er müde los ihn nieder,
Fili dann weiter an das Ziel.“

Vannak olyan kedélyhangulatok, amelyekben bizonyos általános intelmeket, melyeket különben máskor közömbösen hallgatunk, magunkra vonatkoztatni vagyunk kénytelenek. Andy annak úgy tűnik föl a dolog, mintha a dal neki szólana; úgy érzi, hogy ő is azok közül való, akik a könyörtületet s irgalmat nem ismerik s egyszerre csak, először életében, kétféle támad föl benne Nietzsche Herrenmoraljának helyessége felől. No de ez az indulat nagyon mulékony s egészen elvész Johanna gazdag, finom hangjának s énekének őszinte bámulatában. Ha minden este hallhatná azt a hangot! Egészen meg van indulva, midőn Johanna kezét föl hajolva köszönetet mond. A varázs, mely ezt a tiszta komoly, harmonikus egyéniséget körveszi, egész erővel ragadja meg. Világos tudatára jő, hogy ő maga minék van híjával, míg Johanna szelid hangjával szegény barátjáról beszél, ki oly mélyen érzi, hogy az élet boldogságából s derűjéből ki van zárva s mégis mást akar boldogítani egész jövedelmét szegény, beteg gyermekek gyámolítására fordítva.

— Ha tudná, mennyire szereti ő e kis, elhagyott teremteseket, — szól Johanna lelkesülten. Andy szinte irigy a nyomorék ifjura, kit Johanna oly nagyra tart s gondolataival foglalkozva tér vissza, csipkék, szalagok és bárszony közé temetkezett hölgyeihez.

— Hol maradtál oly soká kedves Andy? — kérdi Am Ring asszony gyöngéd szemrehányással; — már aggódtunk miattad.

— Weber kisasszonynál voltam, — felel Andy kurtán.

— Weber kisasszonynál? — szól közbe Márfa — minő tapintatlanság! Valóságos emancipált hölgy az.

A mama elhallgattatja Márfát s maga így folytatja. — Na egy kissé különös egy fiatal hölgy, annyi bizonyos. No de a hosszas betegségéből származhatik. Az akkori, egész világtól való elzárkózottságában vehette föl ezeket a szokásokat.

— Hosszas betegségében? — kérdi Andy szemöldeit ránczolva.

— No igen. Müllerné a legszigorubb titoktartás örve alatt mindent elmondott a multkor nekem. Egyik nevelőnéje szemeláttára ugrott ki az ablakon, a negyedik emeletről s ettől ő epileptikus görcsöket kapott. — (Am Ring asz-

szony nem tudja ugyan a halál nemét, melyet a nevelő nő választott, no de egy kis képzelet kivált, ha hatást akarunk elérni, segít.)

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Vilmos császár Magyarországon.

Budapest, január 19. (Saját tud. táv.) Vilmos német császár az ősszel Budapeste jön a király vendégeül. Az őszi hadgyakorlatokat megtekintti, azután Frigyes főherceghez megy Bély-re vadászni.

A gödöllői mandátum.

Budapest, január 19. (Saját tud. táv.) A bíráló bizottságban ma döntöttek a petícióval megtámadott gödöllői mandátum sorsában. Gödöllőn tudvalevőleg Wolfner bőrgyáros és bakkanics szállítót választották meg borzasztó erőszakosságok mellett. A bíráló bizottság a Wolfner mandátumát i g a z o l t a. Így beteljesült Wolfner vágya, hogy ő bármily áron is a királyt akarja képviselni.

Vajda János temetése.

Budapest, január 19. (Saj. tud. táv.) Vajda János temetése ma délután impozáns gyászpompával, a főváros kitűnőségeinek jelenlétében ment végbe a Rókus kórház udvarán. Ezrekre tehető a résztvevő közönség, azonkívül az utcákat ellepte a közönség, a hol a gyászmenet elvonult ki a Kerepesi-úti temetőbe. A Rókusnál R á k o s s i Jenő és B a r t ó k Lajos, a temetőben pedig Á b r á n y i Emil tartott bucsubeszédet a nagy halott felett. A koporsót és a gyászkocsit a szó teljes értelmében elborította a szebbnél-szebb koszorúk sokasága.

A Kassits-Podmaniczky ügy.

Budapest, január 19. (Saj. tud. táv.) Az elmúlt évben, mikor báró Fejérváry Géza honvédelmi miniszter és Kassits Péter között az ismert összeütközés volt, báró Podmaniczky Frigyes, a szabadelvű párt elnöke a pártkörben, nyilvános beszédben „brávó“-nak nevezte Kassits-ot. Ezért Kassits beperelte Podmaniczkyt, akit a bíróság el is ítél. Az ítéletet, felebezés folytán ma tárgyalta a kir. Tábla s az összes iratokat azzal küldte vissza az eljáró járásbírónak, hogy tekintettel arra, miszerint báró Podmaniczkyt időközben ismét képviselővé választották, *kérje a képviselőháztól Podmaniczky mentelmi jogának felfüggesztését.*

A remegő szultán.

Budapest, január 19. (Saj. tud. táv.) Egy hivatalos hirdetés a szultán holnapi születésnapja alkalmából elrendeli, hogy a szokásos üdvözlő az ágyukból csak délben szólaljon meg, az esti kivilágításnál pedig a tűzoltók lövése elmarad. A követségek előtt a matróz őrseket megkettőztették.

Az Egyesült-Államok új kincstárnoka.

Budapest, január 19. (Saj. tud. táv.) A „Daily News“-nek jelentik New-Yorkból, hogy Mac-Kinley az új elnök Cullon szenátort fogja maga mellé az Unió kincstári államtitkárává kinevezni.

Kamatláb leszállítás.

Berlin, január 19. (Saját tud. táv.) A birodalmi bank a diskontót 4-re, a lombard kamatlábat pedig 4½ illetve 5%-ra szállította alá.

KÖZGAZDASÁG.

Az állatvásárlás országos rendezése. Általános a panasz, hogy országos állatvásárlásaink teljesen rendezetlenek és hogy azok sem a vevőközönség, sem az eladók érdekeit ki nem elégítik. Az „O. M. G. E.“ állattenyésztési szakosztályának egy szűkebb körű bizottsága e hó 13-án foglalkozott ezzel a kérdéssel s elhatározta, hogy az állattenyésztési szakosztálynak ajánlani fogja, hogy fölterjesztést intézzen a kereskedelemügyi miniszterhez, melyben kérje, hogy a vásárlás adományozásánál szigorúan különböztesse meg az állatvásárokat egyéb vásároktól és az állatvásárok engedélyezésénél csakis az állatkereskedelm és forgalom érdekeit tekintse irányadónak. Csakis oly községeknek legyen állatvásár tartására joguk, a melyek kellő biztosítékot nyújtanak arra nézve, hogy vásárjaikat az 1888-ik évi VII. t.-cikkben foglalt intézkedéseknek megfelelőleg rendezni és rendben tartani képesek s igazolni tudják, hogy vidékük állatkereskedelmi viszonyai a vásárt kívánatosnak teszik. A községek köteleztesen, hogy vásárjaikról és azok forgalmáról, árviszonyairól stb. kimerítő jelentéseket tegyenek közé, a mire annnyival inkább nagy szükség van, mert tudvalevőleg a vidéki vásárok forgalmáról tájékozást szerezni ez időszerint csaknem lehetetlen.

Javasolja a biz. hogy a keresk. földmívelési-ügyi és igazságügyminisztériumok együttes eljárással törvényhozás útján egy a helyszínén működő békeltető és ítélkező vásárbizottságot létesítsenek. Kívánatosnak jelzi továbbá, hogy a vásári határnapok ezentúl naptári kelet szerint határozottassanak meg, ellentétben a mostani rendszerrel, a mikor a vásárok rendszerint valamely nagy ünneppel kapcsolatban álló hétnél bizonyos napjára vannak megállapítva, a mi rendkívül sok zavarra szolgáltat okot. Szükségesnek jelzi a bizottság, hogy a miniszter egy rendes vásári naptár kiadásáról gondoskodjék, a mely már egy félévvel az év vége előtt kiadassék a naptári kelet szerint hiteles adatait tartalmazza a vásári határnapoknak, mert a jelenlegi naptárakban közölt vásári határnapok nagyon megbízhatatlanok.

A bizottság e javaslatát az „O. M. G. E.“ állattenyésztési szakosztályának terjeszti be, a mely arról a jövő héten megtartandó ülésen fog tárgyalni. — Megjegyezzük, hogy a vásárok rendezésére vonatkozólag hasonló javaslatokat a III. orsz. gazdakongresszus is fogadott el.

Fenygetett állatkivitelünk. A német gazdák kérvényt adtak be a birodalmi kancellárhoz az iránt, hogy a német határt teljesen elzárják a külföldi állatkivittel, nevezetesen a skandináv félsziget államaival, Oroszországgal s a szárnyaskivitelével s az osztrák-magyar monarchia szarvasmarha kivitelével szemben. A német gazdák arra hivatkoznak, hogy az állatjárványok elleni védekezésről szóló törvény a birodalmi kancellárnak kötelességévé teszi, hogy ha a járvány a külföldön a belföldi állatállományt fenyegető mértékben lép föl, bújja föl a szövetséges országok kormányait a védelemre s gondoskodjék ennek egységes keresztülviteléről. A német gazdák kérvényét valószínűleg mihamar ad acta fogják tenni, mert a német birodalom kormányzata tisztában van azzal, hogy a magyar állatkivitel a német fogyasztónak nagy szüksége van; tisztában van azzal is, hogy az általános zárlatra Németországnak igazi oka nem lehet, mert idézett törvény, melyre a gazdák támaszkodnak, a mai állategészségügyi viszonyok között nem alkalmazható s azt is tudja, hogy az ily erőszakosan károsító eljárás mindenestre represszállakra vezetne. De most, mikor a német-orosz vámbizottság, mely az orosz ünnepek miatt megszakította tárgyalásait, ismét tárgyalás alá vette a vámpolitikai és nevezetesen az állategészségügyi kérdéseket s ezekben, mint legújabbban értesülünk, békés megegyezés is jött

létre, nem hihető, hogy az orosz állatbevitel megengedése mellett a magyar és osztrák állatbevitelt el akarnák tiltani. Ha azonban mindezek dacára Németországban tényleg komolyan foglalkoznának az általános állatjárat eszméjével, mint megbízható forrásból értesülünk, külügyi hivatalunk egész energiával fog Németországgal kötött állategészségügyi egyezményünkre (1892: V. t.-cz.) hivatkozni, mely általános állatjáratot egyáltalán nem enged meg s Magyarországon legfeljebb egész vármegyék zár alá vételét teszi lehetővé. Reánk tehát semmi körülmények között sem bírhat a fent idézett német törvény, mely a német tartományok egyöntetű eljárásáról szól, semminemű hatással általános állatjárat elrendelése tekintetében.

Magyar gazdák a küzdőtéren. A magyar gazdaszövetség programjához híven, mely a körébe vágó feladatok megvilágítását és az érdekeltek körök tetteire keltését tűzi ki feladatául, felolvasó-ciklust kezd meg e hó folyamán. Ez első alkalommal Földes Béla egyetemi tanár fog az állami és társadalmi tevékenység köréről értekezni. Felolvasásában oda konkludál, hogy társadalmunk újjáalakítása föltétlenül szükséges. Az előadást eszmecsere követi. A további előadások tárgya lesz a bürze-ankét eredménye, a valuta-kérdés megvilágítása a mezőgazdák szempontjából, a földbirtok eladósodásának feltüntetése és azoknak a módoknak ismertetése, melyekkel e folyton terjedő baj korlátok közé lenne szorítható.

Terménytőzsde.

Budapest, jan. 19.

B u z a ősze, bácskai	6.75
ősze, északi	4.35
október-novemberre, bácskai	8.—
okt.-nov.-re északi	6.20
R o z s ősze bácskai	3.50
ősze, északi	3.—
T e n g e r i, okt.-nov.-re, bácskai	5.60
okt.-nov.-re, északi	5.34
R e p c z e október-novemberre, bácskai	6.87
okt.-nov.-re, északi	3.88

B u z a tiszai	8.95—0.—
hársági	8.50—0.—
bácskai	8.70—0.—
szokványáru ősze	0.—0.—
B u z a szokványáru tavaszra	7.25—0.—
R o z s tiszavidéki	3.95—0.—
szokványáru ősze	6.25—0.—
szokványáru tavaszra	6.43—0.—
T e n g e r i magyar	6.55—0.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 18 7 jan. 19-én.

Magyar aranyárjádék 4%	122 —
Magyar koronajárjádék	99.50
Magyar vasúti kölcsön aranyban 4 1/2%	123.25
Magyar vasúti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.50
Magyar keleti vasúti államkölcsön 1878-ból	120.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.50
Italmerési jog megváltási kötvény	100.75
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	98.25
Magyar nyereségy sorsjegy-kölcsön	152.50
Tiszaháti-nyereségy sorsjegy-kölcsön	141.—
Osztrák járadék papírban	101.60
Osztrák járadék ezüstben	101.75
Osztrák járadék aranyban	123.25
Tsztrák korona járadék	100.75
1860. osztrák államsorsjegyek	146.—
Osztrák magyar bankrészvény	958 —
Magyar hitelbank részvény	414.25
Osztrák hitelintézeti részvény	375.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	564.25
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.51
Német birodalmi márka	58.71
London vista	119.90
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.75

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

LINIMENT. CAPSICI COMP.

Richter-féle Horgony-Pain-Expeller.

Ezen elismert kitűnő, fájdalomcsillapító bedörzsölés bevétele után, — mely minden gyógyszerkárban készletben van, — mindig a „Horgony” jegyre kérünk figyelni.

Meghívás.

A Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és termény-hiteibank 1897. évi január hó 31-ik napján d. e. 9 órákor saját üzleti helyiségében tartandó

XXVIII-ik rendes közgyűlésére.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1896. évi üzletéről és indítványai, a mérleg-zárszámadások és osztalék tárgyában.
 2. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által készített zárszámadások és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvitalgálásáról.
 3. Az előző tárgyak és az igazgatóság a felügyelő-bizottság által kért felmentvény feletti határozathozatal.
 4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíj-alap állásáról.
 5. Két igazgatósági tag, esetleg a felügyelő-bizottság 2 rendes és egy póttagjának, továbbá 9 rendes és 2 pótválasztmányi tag választása.
- Nagyvárad, 1897. évi január hó 6-ik napján.

Az igazgatóság.

Azon t. részvényesek, kik a közgyűlésen részvenni kívánnak, felkértem, hogy az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg egy hónappal nevékre írt részvényeiket le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárszámadások és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1897. január 22. napjától a társulat helyiségében megtekinthető, sőt a zárszámadások t. rvezete a részvényesek kívánságára nyomtatott példányban előre megküldetik.

10 2—3

Nagy kiárusítás!

Tisztelettel hozzuk tudomásra, hogy üzletünkben a legczélszerűbb czikkekből **nagy kiárusítást** rendezünk és

mélyen leszállított árakban

Téli kabátok
6 frttól.

Téli gallérok
10 frttól.

Téli ruhaszövet
25 krtól.

Női posztó
50 krtól.

Angol szövetek
80 krtól.

árusítunk, főleg a legújabb női felöltők, legújabb téli gallérok, gyermek köpenyek, muffok, női ruhakelme, barketek, téli kendő, férfi és női fehérneműek, kitűnő jó hazai vásznak, asztalneműek, szőnyegek és több száz darab női ruhaszövet maradékot, utóbbiakat

fél árban!

E kedvező bevásárlási alkalomra is kérve becses látogatását, maradtunk

kiváló tisztelettel

SPITZER TESTVÉREK.

Nagyvárad, Zöldfa-utca.

barketek
22 krtól.

Vég jó vászon
4 frt 50 kr.

Vég jó Sifon
4 frt 20 kr.

Egy posztó kendő
2 frt.

Selyem fejkendő
80 kr.

275—15—26